

Dosarul nr. 1re-47/2023

1-21149918-01-1r/e-21032023

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

27 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte – Talpă Boris,

Judecători – Țurcan Anatolie, Dagața Sergiu, Mânăscuță Igor, Eremciuc Ghenadie,

judecând, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de avocata Zadorojnî Ludmila, în numele condamnatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, în cauza penală în privința lui

Rusu Daniel xxxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.10.2021 - 18.10.2022;

Instanța de recurs: 07.11.2022 - 07.12.2022;

Instanța de recurs în anulare: 21.03.2023 - 27.02.2024.

Asupra recursului menționat, completul de judecată

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 18 octombrie 2022, Rusu Daniel a fost recunoscut vinovat și condamnat pe art.264¹ alin.(3) Cod penal, la 220 ore muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Rusu Daniel la 12 septembrie 2020, aproximativ ora 04:20, intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestora, ignorând cerințele prevederilor art.14 lit. a) al Regulamentului circulației rutiere, potrivit căruia conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate sub influența drogurilor sau altor substanțe contraindicate,

sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat, sau într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere, conducând automobilul de model „Toyota Avensis” cu n/î xxxxxx, unde, în timpul deplasării pe str. Mitropolitul Bănulescu Bodoni, intersecție cu str. 31 August 1989, mun. Chișinău, a fost stopat de către inspectorii de patrulare ai INSP ai IGP al MAI, care, suspectându-l în conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate, l-au îndreptat la Dispensarul Republican de Narcologie, situat pe str. Petru Rareș 32, mun. Chișinău, pentru examinarea medicală și stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, unde acestuia i s-a propus de a trece testarea alcoolscoptică, însă ultimul a refuzat categoric de a fi supus testării, examinării medicale și prelevării probelor biologice, în scopul stabilirii stării de ebrietate și naturii ei, fapt confirmat prin procesul-verbal nr.9011 din 12.09.2020, al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei.

În urma aprecierii probelor administrate, instanța a considerat ca fiind dovedită vinovăția inculpatului și i-a încadrat acțiunile în baza art.264¹ alin.(3) Cod penal - refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei și de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

3. Avocata Zadorojnîi Ludmila, în numele inculpatului, a contestat cu recurs sentința, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat.

În motivarea cererii de recurs, apărarea a invocat că, instanța a admis încălcări procesuale, care esențial lezează dreptul inculpatului la apărare și la un proces echitabil.

A considerat că învinuirea înaintată inculpatului nu este bazată pe probe directe, ce ar confirma vinovăția acestuia, sentința de condamnare fiind contrară art.8 alin.(3) Cod de procedură penală în coroborare cu art.398 Cod de procedură penală.

Din motiv că acuzarea nu a prezentat probe admisibile, pertinente și concludente pentru a demonstra vinovăția, instanța de fond urma să dispună achitarea inculpatului, deoarece lipsesc elementele infracțiunii imputate.

Prin urmare, nu a fost asigurat inculpatului dreptul la un proces echitabil.

Totodată, încheierea din 14.07.2022 prin care inculpatul a fost anunțat în căutare este neîntemeiată, deoarece acesta nu s-a eschivat de la prezentarea în instanță, a comunicat reprezentanților poliției că se află în concediu medical cu piciorul fracturat, iar la 14.07.2022 a fost întocmit raportul ofițerului de poliție privind constatarea situației de fapt, la domiciliul și în prezența inculpatului. Deci, nu a fost nici o necesitate de a anunța inculpatul în căutare, or, s-a aflat acasă, a dorit să participe în ședința de judecată, dar a fost în imposibilitate, despre ce a comunicat instanței prin intermediul sectoristului, care a întocmit un act de constatare. Însă, instanța de fond a distorsionat cele constatate și a adoptat fără un motiv legal și factual încheierea de anunțare în căutare.

3.1. Inculpatul, la fel, a contestat cu recurs sentința, solicitând casarea acesteia, din motiv că hotărârea instanței de fond este nemotivată și neîntemeiată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, recursul a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței instanței de fond.

În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a reținut că, instanța de fond justificat a conchis că probele administrate demonstrează cert vina inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art.264¹ alin.(3) Cod penal și, în mod întemeiat, a respins declarațiile acestuia ca fiind lipsite de veridicitate, declarative și formale, constatând tendința lui de a se autoapăra și de a se eschiva de la răspunderea penală.

Instanța de recurs a reținut că inculpatul Rusu Daniel a pledat nevinovat și a declarat că nu el s-a aflat la volanul automobilului. Însă, vinovăția lui în comiterea infracțiunii incriminate a fost dovedită prin declarațiile martorilor Pînzari Ilie și Zestrea Ion, precum și probele scrise anexate la materialele cauzei.

Astfel, contrar declarațiilor inculpatului și alegațiilor apărării, a fost stabilit că inculpatul, fiind suspectat în conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate, fiindu-i propus de a fi supus testării alcoolscoapice, fiind condus la sediul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, fiind avertizat pentru răspunderea pe care o poartă în cazul refuzului de a trece examenul medical și fiindu-i propusă procedura de examinare medicală de constatare a faptului stării de ebrietate și recoltare a probelor biologice de sânge în cadrul examenului medical, a refuzat de la petrecerea examenului medical și recoltarea probelor biologice de sânge în cadrul examenului medical.

În aceste împrejurări, solicitarea apărării privind pronunțarea unei sentințe de achitare în privința inculpatului este neîntemeiată, deoarece în cursul judecării cauzei au fost administrate probe care confirmă vinovăția acestuia în cele incriminate, iar afirmațiile apărării, sub acest aspect, au fost estimate drept o modalitate de exercitare a dreptului la apărare, urmărindu-se scopul evitării răspunderii penale.

Totodată, nu există dubii în privința declarațiilor martorilor Pînzari Ilie și Zestrea Ion, agenți de patrulare, care și-au exercitat atribuțiile de serviciu, fiind cointeresați în descoperirea/înlăturarea încălcărilor admise de conducătorii mijloacelor de transport, admiși pe drumurile publice, argumentele inculpatului invocate în acest sens fiind irelevante, starea de fapt reținută și de drept apreciată fiind în corespundere cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate și analizate în cuprinsul sentinței, verificate în recurs.

Mai mult, dezacordul apărării cu sentința instanței de fond este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de judecată a apreciat circumstanțele cauzei, însă, împrejurările stabilite denotă că instanța de fond nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, că a avut loc fapta de săvârșirea căreia a fost învinuit inculpatul, că această faptă a fost săvârșită de inculpat, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, fiind constatată vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii, iar solicitarea formulată prin cererea de recurs nu poate fi admisă.

Referitor la solicitarea privind casarea încheierii din 14.07.2022 privind anunțarea inculpatului în căutare se atestă că, anterior, acesta, fiind citat legal sub semnătură, nu s-a prezentat în ședința de judecată și nu a comunicat motivele neprezentării, iar la 14.07.2022 nu au fost prezentate acte confirmative care să ateste absența motivată a inculpatului în ședința de judecată. Deci, în situația în care inculpatul a manifestat lipsă de respect față de

instanța de judecată, a împiedicat buna desfășurare a procesului penal și a tergiversat examinarea cauzei, existând suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că acesta nemotivat nu se prezintă la ședința de judecată, a fost justificată anunțarea inculpatului în căutare pentru asigurarea desfășurării procesului penal în deplină conformitate cu normele de procedură penală.

La stabilirea pedepsei inculpatului, instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art.art.7, 61, 75 Cod penal, a ținut cont de faptul că acesta a comis o infracțiune ușoară, că nu au fost stabilite circumstanțe atenuante și agravante, că anterior nu a fost judecat, însă a fost sancționat în mod repetat pentru comiterea contravențiilor.

5. În conformitate cu prevederile art.466 Cod de procedură penală, hotărârea instanței de recurs a devenit irevocabilă.

6. **Avocata Zadorojnii Ludmila, în numele condamnatului**, în temeiul art.453 Cod de procedură penală, declară recurs în anulare prin care solicită casarea deciziei menționate și dispunerea *încetării procesului penal* în privința condamnatului în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

În motivarea cerințelor sale, recurenta menționează că, contrar prevederilor art.409 Cod de procedură penală, instanța de recurs a omis faptul că a intervenit prescripția de tragere la răspundere penală.

Astfel, fapta a fost săvârșită la data de 12.09.2020, iar în perioada 26.08.2021 - 24.09.2021 și 02.03.2022 - 04.04.2022 termenul de prescripție a fost suspendat, în total pentru 60 zile.

Infracțiunea prevăzută la art.264¹ alin.(3) Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor ușoare, iar prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

Deci, la 11.11.2022, pentru infracțiunea comisă la data de 12.09.2020, a intervenit termenul de prescripție, inclusiv cele 60 zile, în care termenul a fost suspendat. Respectiv, la momentul adoptării deciziei - 07.12.2022, instanța de recurs era obligată să pronunțe o hotărâre nouă *de încetare a procesului penal* în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Potrivit art.453 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

În corespundere cu art.6 § 1, 2 CEDO, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită. Potrivit jurisprudenței CtEDO, obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, expuse în art.6 al Convenției. Doar o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznețov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

Potrivit art.13 CEDO, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe

naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Prin urmare, hotărârea contestată este afectată de viciu fundamental, fiind în contradicție cu prevederile legale, urmând a fi casată.

7. Judecând recursul în anulare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

Completul de judecată examinează cauza dată, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală de până la operarea modificărilor prin Legea privind modificarea unor acte normative nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023, ulterior completată prin Legea privind modificare unor acte normative nr.286 din 05.10.2023, în vigoare din 28.11.2023, potrivit căroră, recursurile în anulare declarate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se examinează și se soluționează conform legislației în vigoare la data declarării acestora.

Potrivit art.453 Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

În conformitate cu prevederile art.art.6 pct. 44), 452 alin.(1) și 453 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către condamnat în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Tot aici, completul de judecată consideră necesar de a face trimitere și la prevederile art.6 § 1, 3 lit. b) și c) CEDO, potrivit căroră orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.

Completul de judecată notează că, drept viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată poate fi considerată încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană și reglementate de legislația națională prin lege procesuală sau prin lege materială.

Verificând argumentele invocate în conținutul recursului în anulare în raport cu materialele cauzei, completul de judecată constată că, la examinarea cauzei în ordine de recurs, instanța de judecată a comis erori de drept, manifestate prin ignorarea jurisprudenței CtEDO, a practicii judiciare unitare, precum și prevederilor legale care vor fi menționate în motivarea acestei soluții ce urmează a fi expusă.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, a reiterat cu diverse ocazii în constatările sale următoarele deziderate: „...rolul unei decizii motivate este să demonstreze

părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (cauza Suominen c. Finlandei, nr. 37801/97, §§ 34-38, 01 iulie 2003 și Hirvisaari c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001)”.

Astfel, instanțele naționale sunt obligate să-și motiveze hotărârile pe cauzele penale, cu impunerea unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică necesitatea unui răspuns special în hotărâre (cauza Hiro Balani c. Spaniei, nr. 303-A și 303-B, § 29 și, respectiv, § 27 din 09 decembrie 1994).

Recapitulând esența cauzei penale deduse judecătii, completul de judecată notează că, prin sentința primei instanțe, Rusu Daniel a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(3) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Fiind investită cu judecarea cauzei în procedura recursului declarat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, menținând sentința de condamnare în privința lui Rusu Daniel în baza art.264¹ alin.(3) Cod penal, instanța de recurs nu a ținut cont de faptul că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penale, or, infracțiunea săvârșită de inculpat, prevede o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Potrivit art.16 alin.(2) Cod penal, infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la 2 ani inclusiv.

Art.60 alin.(1) lit. a), (2) Cod penal stipulează că, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare. Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

Potrivit art.466 alin.(1), (2) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată într-o cauză penală devine executorie la data când a rămas definitivă. Hotărârea primei instanțe rămâne definitivă, la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4., adică la data expirării termenului de recurs sau dacă apelul/recursul a fost respins.

La caz, data consumării infracțiunii săvârșite se consideră 12 septembrie 2020.

În sentința instanței de fond, fiind calculat termenul de prescripție, a fost stabilit că în perioada 26 august 2021 - 24 septembrie 2021, ulterior 02 martie 2022 - 04 aprilie 2022, a fost suspendată curgerea termenului de prescripție.

Astfel, se atestă că, la data pronunțării deciziei - 07 decembrie 2022, termenul prescripției tragerii la răspundere penală pentru infracțiunea prevăzută la art.264¹ alin.(3) Cod penal a expirat, deoarece, începând cu 12 septembrie 2020 până la 07 decembrie 2022, s-a scurs un termen mai mare de 2 ani, inclusiv, fiind luată în calcul perioada în care termenul de prescripție a fost suspendat.

Pe cale de consecință, având în vedere împrejurările enunțate și încălcările nominalizate ale normelor procesual-penale, comise de instanța de recurs, se constată că, în speță, a fost încălcat dreptul condamnatului la un proces echitabil, garantat de art.6 CEDO, fapt ce constituie un viciu fundamental care a afectat hotărârea contestată, adică reprezintă erori de drept care permit redeschiderea procesului penal în privința acestuia.

Completul de judecată accentuează că, nu poate fi pedepsită nici o persoană, în cazul că a intervenit o normă legală care înlătură posibilitatea aplicării unei pedepse penale (*nu există pedeapsă fără Lege*).

Instanța admite recursul în anulare, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de recurs, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare. Or, la etapa examinării recursului în anulare, nu este posibil de verificat dacă a fost sau nu a fost întreruptă curgerea termenului de prescripție.

La rejudecarea cauzei, instanța de recurs urmează să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și cu respectarea prevederilor art.436 Cod de procedură penală, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.449 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.457, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Admite recursul în anulare declarat de către avocata Zadorojnîi Ludmila, în numele condamnatului, casează integral decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, în cauza penală în privința lui *Rusu Daniel xxxxxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Țurcan Anatolie

Daguța Sergiu

Mânăscurtă Igor

Eremciuc Ghenadie